

جمع بندی طلائی

تاریخ ادبیات

ویژہ کنکور ۹۹

نشر و کپی آزاد!

مؤلف:

امید میران

مبحث: تاریخ ادبیات

ادبیات به سبک امید میران

از سری پوسترهای جمع بندی

فارسی (سال دهم).....

الهی نامه: عطار نیشابوری	منقوم	بینوایان: ویکتور هوگو (ترجمه سینقلی مستغان)	منثور	داستان های دل انگیز ادب فارسی: زهرا کیا (قاندلی) (این کتاب باز نویسی داستانهای هفت پیکر نظامی است)	منثور	روضه خلد: مجد خوانی	منثور	شعر «ای میهن»: ابوالقاسم لاهوتی	منقوم
شعر «چشمه»: نیمایوشیج (علی اسفندیاری)		متن «مزار شاعر»: فرانسوا کوپه	منثور	هفت پیکر: نظامی گنجه ای	منقوم	حملة حیدری: باذل مشهدی	منقوم	در حیاط کوچک پاییز در زندان: مهدی اخوان ثالث (۳. امیر) (شعر و فوان هشتم)	منقوم
داستان صاحب‌دلان: محمد اشتهاردی	منثور	سمفونی پنجم جنوب: نزار قبّانی (ترجمه ممد شکرپی، ناهید نصیعت، سید هادی قسروشاهی)	منثور	منثور	منثور	شعر «وطن»: نظام وفا	منثور	ستدباد نامه: ظهیری سمرقندی (متن «کلان تر و اولی تر»)	منثور
قابوس نامه: عنصرالمعالی کیکاووس	منثور	مائده های زمینی و مائده های تازه: آندره ژید (ترجمه موسی بهرینی) (متن «عقمت نگاه» از آن انقلاب شده است)	منثور	منثور	منثور	کلیله و دمنه: ترجمه نصرالله منشی	منثور	ارمیا: رضا امیرخانی	منثور
داستان «خسرو»: عبدالحسین وجدانی	منقوم	منثور	منثور	منثور	منثور	شلواری های وصله دار: رسول پرویزی	منثور	کیاب غاز: محمد علی جمال زاده	منثور
نصاب الصبّیان: ابونصر فراهی (کتابی منقوم برای تعلیم لغت)	منقوم	منثور	منثور	منثور	منثور	سه دیدار: نادر ابراهیمی	منثور	هوا را از من بگیر، خنده ات را نه: پابلو نرودا (ترجمه احمد پوری)	منقوم
سفرنامه: حکیم ابومعین ناصر خسرو قبادیانی (قرن ۵) (سفر به بصره از این کتاب انقلاب شده است)	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	زادالمعاد: کتابی از [عَلَمَه مَهسلی] با موضوع دعاها، مرثیه و زیارت ها	منثور	غزلواره ها: ویلیام شکسپیر (ترجمه امیر حبیب زاره)	منقوم
اتاق آبی: سهراب سپهری (متن «کلاس نقاشی» از این کتاب انقلاب شده است) (آثار دیگر: هشت کتاب [منقوم])	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	جوادی: اثری [منقوم] از [پوری فراسانی] با موضوع مرثیه و تعزیه	منثور	قصه های دوشنبه: آلفونس دوده (ترجمه عبدالصمد زریں کوب)	منثور
ارزیابی شتاب زده: جلال آل احمد (متن «پیرمرد چشم ما بود» از این کتاب انقلاب شده است. که در این متن لال احمد با بیان حس و حال عاطفی قویش و با زبان صمیمی نیمایوشیج را توصیف می کند)	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	ماه نو و مرغان آواره: رابیندرانات تاگور (ترجمه ع. باشایی)	منثور	متن «مسافر»: یوهان کریستف فردریش شیلر	منثور
اسرار التوحید: محمد بن منور (در شرح حال ابوسعید ابوالخیر)	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	پیامبر و دیوانه: جبران خلیل جبران	منثور	راهی و آهی: هوشنگ ابتهاج (سایه)	منثور
تفسیر سورة یوسف: احمد بن محمد بن زید طوسی (داستان «جمال و کمال» از این کتاب انقلاب شده است.)	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	دیوان غربی - شرقی: یوهان ولفگانگ گوته (ترجمه کورش صفوی)	منقوم	قصص الانبیاء: ابواسحاق ابراهیم بن منصور ابن خلف نیشابوری	منقوم
پیوند زیتون بر شاخه ترنج: علی موسوی گرمارودی (شعر در سایه سار نقل ولایت» از این کتاب انقلاب شده است.) (آثار دیگر: گوشواره عرش)	منقوم	منثور	منثور	منثور	منثور	پرنده ای به نام آذر باد: زیپارد باخ (ترجمه سودابه پرتوی)	منثور	ویس و رامین: فخرالدین اسعد گرگانی	منثور
سیاست نامه: خواجه نظام الملک توسی	منقوم	منثور	منثور	منثور	منثور	مناجات نامه: خواجه عبدالله انصاری	منثور	در پیشواز صلح: طاهره صفار زاده	منثور
قصیده «غرش شیران»: سیف فرغانی	منقوم	منثور	منثور	منثور	منثور	دیوان غزلیات فیض: ملا محسن فیض کاشانی	منقوم	باز تاب نفس صبحدمان: فریدون مشیری	منقوم
غزل «باز این چه شورش است»: محتمش کاشانی	منقوم	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	سایه عمر: محمدحسن رهی معیری	منقوم
من زنده ام: معصومه آباد	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور
دریادلان صف شکن: مرتضی آوینی (آثار دیگر: شهری در آسمان)	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور
غزل «خاک آزادگان»: سپیده کاشانی (سرور اعظم باکوپی)	منقوم	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور
شاهنامه: حکیم ابوالقاسم فردوسی	منقوم	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور
گلستان: سعدی (مصلح بن عبدالله)	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور
امثال و حکم: دهخدا	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور
شعر «دلبران و مردان ایران زمین»: محمودشاهرخی (جزیه)	منقوم	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور
مثنوی معنوی: مولانا (شعر و طوطی و بقال» از دفتر اول آن انقلاب شده است) (آثار دیگر: غزلیات شمس [منقوم] «قیه ما قیه» [منثور])	منقوم	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور
اخلاق محسنی: حسین واعظ کاشانی	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور
لطایف الطوائف: فخرالدین علی صفی	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور

فارسی ۲ (سال یازدهم).....

فارسی ۳ (سال دوازدهم).....

بهارستان: جامی	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور
تاریخ بیهقی: ابوالفضل بیهقی	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور
تحفه الاحرار: جامی (شعر و زاغ و کبک» از این کتاب انقلاب شده است)	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور
اسرار نامه: شیخ فریدالدین عطار (عطار این کتاب را در دوران کودکی مولانا به وی هدیه داد) (آثار دیگر: تذکره الاولیاء [منثور])	منقوم	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور
منطق الطیر: شیخ فریدالدین عطار	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور
روزها: دکتر محمدعلی اسلامی ندشن	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور
زندگانی جلال الدین محمد، مشهور به مولوی: بدیع الزمان فروزانفر (آثار دیگر: شرح مثنوی شریف)	منقوم	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور
متن «میثاق دوستی»: لطفعلی صورتگر	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور
لیلی و مجنون: حکیم نظامی گنجه ای	منقوم	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور
مرصاد العباد الی المعاد: نجم الدین رازی (معروف به دیبه)	منقوم	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور
چهارپاره «در امواج سند»: مهدی حمیدی شیرازی (آثار دیگر: دریای کوهر - فنون شعر و کالبدهای پولادین آن)	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور
عبّاس میرزا، آغازگری تنها: مجید واعظی	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور
فرهنگ معین: محمد معین (در شش جلد)	منقوم	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور
زندان موصل: کامور بخشایش فاطرات زندانی آزاد شده، اصغر ریاض فزنی	منقوم	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور
به یاد ۲۲ بهمن: ضیاءالدین شفیعی	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور
هم صدا با خلق اسماعیل: سید حسن حسینی	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور
شعر «صبح بی تو: قیصر امین پور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور	منثور

مبحث:تاریخ ادبیات

نکات فارسیا (سال دهم) .....

ادبیات تعلیمی: متونی که شاعر یا نویسنده، خواسته است موضوع و مفهومی رفتاری، اخلاقی یا مسئله ای اجتماعی و پندآموز را به شیوهٔ اندرز بازگو کند؛ برای این کار از داستان یا حکایت در قالب شعر و نثر بهره گرفته است؛ به این گونه آثار ادبی، «ادبیات تعلیمی » می گویند.

اثر تعلیمی، اثری است که با هدف **آموزش و تعلیم**، موضوع هایی از حکمت، اخلاق، مذهب یا دانشی از معارف بشری را بیان میکند. آثار تعلیمی میتوانند تخیلی - ادبی باشند تا مسئله ای را به صورت روایی یا نمایشی با جذابیت بیشتر ارائه دهند.از این گونه آثار ادبی، به ویژه در کتاب های درسی و ادبیات کودک و نوجوان بهره می گیرند. بسیاری از شاهکارهای ادبی (قابوس نامه، کلیله و دمنه، گلستان، بوستان، مثنوی معنوی) و آثار طنز، جنبهٔ تعلیمی دارند.

ادبیات سفر و زندگی: در درس«سفر به بصره» ، ناصرخسرو بخشی از رخداد یک روز از سفر خویش را با ذکر زمان و مکان و شرح جزئیات و توصیف حالات اشخاص، بیان کرده است(سفرنامه). در متن «کلاس نقّاشی» سپهری خاطره ای از یک کلاس دوران تحصیل خویش را با توصیف و چاشنی طنز نوشته است (خاطره نگاری)

سفرنامه ها یا خاطره نگاشت ها در حقیقت، بخشی از «زندگی نامه» هستند. آثاری که اشخاص با ثبت خاطرات و گزارش احوال خویش یا شرح رخدادهای روزگار و افکار دیگران بر جای می گذارند؛ «حَسَب حال» یا «زندگی نامه» خوانده می شوند؛ مثلاً «پیرمرد چشم ما بود » بیانِ حسّ و حال عاطفی آل احمد است که با زبان صمیمی دربارهٔ نیما نگاشته شده است.

ادبیات غنایی:متن ها و نوشته هایی که موضوع آنها بیان عواطف و احساسات شاعر یا نویسنده دربارهٔ دوستی، محبّت، عشق،شادی و برخی مفاهیم عمیق عرفانی است. به آثاری (شعر یا نثر) که چنین درون مایه ای دارند، «ادبیات غنایی» گفته میشود.

ادبیات غنایی، اشعار و متونی است که احساسات، عواطف شخصی، حالات عاشقانه و امید و آرزویی را بیان می کند. در ادبیات فارسی، موضوع های غنایی با مفاهیمی همچون: عشق، عرفان، مرثیه، مناجات و گلایه و شکایت، معمولاً در قالب های شعری غزل، مثنوی و رباعی و نیز در قالب نثر نوشته می شود.

ادبیات پایداری: نوشته های که در آنها نویسنده یا شاعر، تفکر آگاهی بخش یا انتقادی خویش را دربارهٔ دادگری، عدالت خواهی، بیدادگری، ستم ستیزی، آزادی و حق جویی، بازگو می کند. به این گونه متن ها که در حقیقت، فریاد مظلومیت آزادی خواهان را به گوش می رساند و خواننده را به ایستادگی، مبارزه و سازش ناپذیری در برابر ظلم، فرامی خواند، «ادبیات پایداری» یا «ادب مقاومت» می گویند.ایستادگی در برابر بیدادگری های اشخاص و حکومت های ظالم در تاریخ همهٔ ملّت ها دیده میشود؛ هنگامی که یک ملّت یا جامعه به

مبارزه با عوامل استبداد و استکبار داخلی یا تجاوز بیگانگان بر می خیزد، از سروده ها یا نوشته هایی بهره می گیرد که موضوع اصلی آنها، ستایش آزادی و آزادی خواهی و دعوت به مبارزه و پایداری در برابر بیدادگران است.

ادبیات انقلاب اسلامی: مقصود ما از «ادبیات انقلاب اسلامی» سروده ها و نوشته هایی هستند که از سال 1357 تاکنون آفریده شده اند و درون مایهٔ آنها از فرهنگ اسلامی، قیام امام حسین (ع)، اندیشه های امام خمینی(ره) و فضای فرهنگی، معنوی و شور و نشاط انقلابی جامعه، تأثیر پذیرفته است. این گونه آثار، تصویری از تحولات فکری - فرهنگی جامعهٔ معاصر را به دست می دهند.

ادبیات حماسی: حماسه، به معنای دلآوری و شجاعت است و در اصطلاح ادبی، روایتی داستانی از تاریخ تخیلی یک ملت است که با قهرمانی ها، جنگاور ی ها و رخدادهای خلافِ عادت و شگفت (خارق العاده)در می آمیزد.

حماسه مربوط به دورانی کهن است که قبایل و تیره های گوناگون متحد شده و اندک اندک تشکیل ملتی داده اند؛ به همین سبب، حماسهٔ هر ملتی، بیان کنندهٔ آرما نهایی آن ملت است و مجاهدات آن ملت را در راه سربلندی و استقلال برای نسل های بعدی روایت می کند. درحماسه؛ تاریخ و اساطیر، خیال و حقیقت به هم آمیخته می شود و شاعر، مورخِ ملت به شمار می آید. بنابراین هر حماسه چند ویژگی دارد: داستانی، قهرمانی، ملی و شگفت آوری.

داستان نبرد رستم و اشکبوس:

سخن بر سر پیکار میان ایرانیان و تورانیان است. هنگامی که کیخسرو در ایران بر تخت نشست، افراسیاب در سرزمین توران بر تخت پادشاهی نشسته بود. سپاه توران به کمک سردارانی از سرزمین های دیگر به ایران می تازد. کیخسرو، رستم را به یاری می خواند. اشکبوس، پهلوان سپاه توران، به میدان می آید و مبارز می جوید. یکی دو تن، از سپاه ایران پای به میدان می نهند، اما سرانجام، رستم، پیاده به میدان می رود. نبرد رستم با اشکبوس یکی از عالی ترین صحنه های نبرد تن به تن است که در آن طنزگویی و چالاکی و دلآوری و زبان آوری با هم آمیخته است.

رهام:از مبارزان سپاه ایران،که در مقابل اشکبوس پای به فرار می گذارد.

طوس: از فرماندهان سپاه ایران.

کاموس: از فرماندهان مطیع افراسیاب.

داستان نبرد سهراب و گردآفرید:

گردآفرید، پهلوان شیر زن حماسهٔ ملی ایران، دختر گُژدَهَم است. گردآفریدِ دلاور با اینکه در داستان رستم و سهراب شاهنامه حضوری کوتاه دارد، بسیار برجسته و یکی از گیراترین زنان شاهنامه است. در رهسپاری سهراب از توران به سوی ایران، هنگامی که وی در جست و جوی پدرش، رستم است، با او آشنا می شویم. در مرز توران و ایران، دژی به نام سپید دژ است.گُژدَهَم که یک ایرانی سالخورده است، بر آن دژ فرمان می راند و همواره در برابر دشمن، پایداری سرسختانه ای می ورزد و با این کار، دل همهٔ ایرانیان را به آن دژ

زبان وادبیات فارسی

ادبیات به سبک امید میران

امیدوار می سازد.سهراب ناچار است پیش از درآمدن به خاک ایران از این دژ بگذرد. در نبرد میان سهراب و هُجیر، فرمانده دژ، سهراب بر او پیروز می شود.

سهراب، نخست می خواهد او را بکشد، اما او را اسیر کرده، راهی سپاه خود

می کند. آگاهی از این رویداد، دژ نشینان را سراسیمه می سازد،ا ما گرد آفرید این واقعه را مایهٔ ننگ می داند و برمی آشوبد و خود به نبرد او میرود. سهراب برای رویارویی اُن شیرزن به رزمگاه درمی آید و نبرد میان آن دو درمی گیرد.

ادبیات داستانی: به آثاری که با بهره گیری از عنصر روایت، شخصیت، لحن، زمان، مکان و زوایهٔ دید و … پدید می آیند؛ «ادبیات داستانی» گفته می شود. ادبیات داستانی، همهٔ آثار روایی را در بر می گیرد، یعنی هر اثر روایتی خلّاقانه، در قلمرو ادبیات داستانی، جای میگیرد.ادبیات داستانی شامل قصه، داستان، داستان کوتاه و رمان است. داستان در حقیقت، ظرفی است که نویسنده به کمک آن، تفکّرات، آرزوها و جهت گیری های فکری خویش و مفاهیم خاص را در آن می گنجاند.

ادبیات جهان: در این فصل با متن ها و شاعران و نویسندگانی آشنا شدیم که بیرون از جغرافیای فرهنگی ایران را تصویر می کنند و مسایل سرزمین های دیگر یا موضوع های بشری را در جهان، نشان می دهند.

از طریق مطالعهٔ این فصل، با افکار مشاهیر، اندیشه های ملل و آثار برجسته و شخصیت های مشهور ادبیات جهان آشنا می شویم.

نکات فارسی۲ (سال یازدهم) .....

زندگی نامهٔ مولانا:

کتاب نام:محمد

کتاب تولد: اوایل قرن ۷ در بلخ **مرگ:**پنجم جمادی الآخر سال ۶۷۲ه.ق

کتاب لقب: جلال الدین

کتاب شهرت:مولانا یا مولوی ، رومی،مولانای روم (علت شهرت:به دلیل طول اقامتش در قونیه)

کتاب پدرش: محمد بن حسین الخطیبی معروف به «بهاء ولد» از دانشمندان روزگار بود

کتاب مولانا در سن ۱۸ سالگی به فرمان پدر با «گوهر خاتون» سمرقندی ازدواج کرد

کتاب مولانا در نیشابور با عطار ملاقات کرد و عطار کتاب «اسرارنامه» را به وی هدیه داد. و عطار به بهاء ولد گفت:«زود باشد که این پسر تو، آتش در

سوختگان عالم زند»

کتاب بهاء ولد به سبب هراس از بی رحمی ها و کشتار لشکر مغول و رنجش از خوارزم شاه، ناچار از بلخ مهاجرت کرد. جلال الدّین در این ایّام، پنج‌شش ساله بود که خاندانش، شهر بلخ و خویشان را بدرود گفت و به قصد حج، رهسپار گردید.

کتاب هنگامی که بهاءِ ولد، مناسک حج را به پایان برد، در بازگشت، به طرف شام روانه گردید و مدّتی در آن نواحی به سر برد. آوازهٔ تقوا و فضل و تأثیر

گروه آموزشی ماز

از سری پوسترهای جمع بندی

بهاءِ ولد همه جا را فراگرفت و پادشاه سلجوقی روم، علاء الدّین کیقباد، از مقامات او آگاهی یافت، طالب دیدار وی گردید. بهاءِ ولد به خواهش او به قونیه روانه شد و بدان شهریار پیوست.

کتاب پس از درگذشت بهاء الدّین، جلال الدّین محمّد به اصرار مریدان و شاگردان پدر، مجالس درس و وعظ را به عهده گرفت؛ جلال الدّین در آن هنگام، بیست و چهار سال داشت.

کتاب پس از این، جلال الدّین مدّتی در شهر حَلَب به تحصیل علوم پرداخت و سپس عازم دمشق شد و بیش از چهار سال در آن ناحیه، دانش می اندوخت و معرفت می آموخت. جلال الدّین، پس از چندی اقامت در شهرهای حلب و شام که مدّت مجموع آن، هفت سال بیش نبود، به قونیه بازآمد و همه روزه، به شیوهٔ پدر، در مدرسه، به درس علوم دینی و ارشاد می پرداخت و طالبان علوم شریعت در محضر او حاضر می شدند.

کتاب شمس الدّین، بیست و ششم جمادی الآخر سال 642 هجری قمری به قونیه وارد شد.

کتاب شمس از مردم تبریز بود و خاندان وی هم اهل تبریز بودند. او برای کسب علوم و معارف، بسیار مسافرت کرد و از مشایخ فراوانی بهره برد. به دلیل سیر و سفر و البته جست وجو و پرواز در عالم معنا، او را «شمس پرنده» می گفتند.

کتاب مولانا جلال الدّین با همهٔ علم و استادی خویش، در این ایّام که حدوداً سی و هشت ساله بود، خدمت شمس زانو زد و نوآموز گشت؛ این خلوت عارفانه،حدود چهار روز طول کشید.

کتاب مولانا آن چنان در معارف شمس، غرق شد که مریدان خود را از یاد برد. اهل قونیه و علما و زاهدان هم، مانند شاگردانش از تغ ییر رفتار مولانا خشمگین شدند و به سرزنش او پرداختند. در پی قزونی گرفتن خشم و غضب مردم، شمس، ناگزیر قونیه را ترک کرد. مولانا در طلب شمس به تکاپو افتاد و سرانجام خبر یافت که او به دمشق رفته است.

کتابمولانا فرزند خود – سلطان ولد – را با غزل«بروید ای حریفان،بکشید یار ما را» به طلب شمس روانهٔ دمشق کرد. شمس، خواهش مولانا را پذیرفت و بار دیگر به قونیه بازگشت. با آمدن شمس، بار دیگر، نشست ها و ملاقات مولانا با او پی درپی شد و سبب انقلاب احوال مولانا گردید. دگربار، مریدان از تعطیل شدن مجالس درس، به خشم آمدند و مولانا را دیوانه و شمس را جادوگر خواندند.

چون یاران مولانا به آزار شمس برخاستند، شمس، ناگزیر دل از قونیه برکند و عزم کرد که دیگر بدان شهر پرغوغا بازنیاید و جایی برود که از او خبری نشنوند و رفت.

کتاب مولانا پس از رفتن شمس از سال ۶۴۷ ه.ق تا هنگام مرگش یعنی سال ۶۷۲ به همت یاران نزدیک خود یعنی صلاح الدین زرکوب و سپس حسام الدین چلبی به نشر معارف الهی مشغول بود. بهترین یادگار ایّام همدمی مولانا با این یاران، به ویژه با حسام الدّین، سرودن کتاب گران بهای مثنوی است که یکی از عالی ترین آثار ادبی ایران و اسلام است.

مبحث: تاریخ ادبیات

در این باره، این گونه روایت می کنند که حسام الدین از مولانا درخواست نمود کتابی به طرز «الهی نامه» سنایی یا «منطق الطیر» عطار به نظم آرد. مولانا بی درنگ از دستار خود کاغذی که مشتمل بود بر هجده بیت از آغاز مثنوی، بیرون آورد و به دست حسام الدین داد.

از شاعران و عارفان هم روزگار مولانا، سعدی و فخرالدین عراقی بودند که ظاهراً هر دو نفر با وی دیدار و ملاقات کرده اند. غزل «هر نفس آواز عشق می رسد از چپ و راست» از مولانا، سعدی را شیفته خویش ساخت.

گویند در شب آخر که بیماری مولانا سخت شده بود، خویشان و پیوستگان، بسیار نگران و فرزند مولانا، هر دم بی تابانه به بالین پدر می آمد و باز از اتاق، «سلطان ولد» بی قرار بودند و بیرون می رفت. مولانا در آن حال، غزل «روسرینه به بالین، تنها مرا رها کن» سرود و این، آخرین غزلی است که مولانا ساخته است.

ادبیات غنایی:

شاعران، در سرودن منظومه های داستانی، غالباً از قالب «مثنوی» بهره میگیرند.

ادبیات پایداری:

به اشعاری که از چند بند هم وزن و هم آهنگ تشکیل شده اند، هر بند، شامل چهار مصراع است؛ «چهارپاره» یا «دوبیتی های پیوسته» می گویند؛ چهارپاره، بیشتر برای طرح مضامین اجتماعی و سیاسی به کار می رود و رواج آن، از دوره مشروطه بوده و تاکنون ادامه یافته است. ملک الشعراء بهار، فریدون مشیری و فریدون تولتی سروده هایی در این قالب دارند.

ادبیات انقلاب اسلامی:

به سروده هایی که از چهار مصراع تشکیل شده و در آن مصراع های یکم، دوم و چهارم آن، هم قافیه هستند و وزن و آهنگ آن، معادل «لا حول ولا قوة الا بالله» است «رباعی» می گویند. گاه در رباعی، مصراع سوم نیز با دیگر مصراع ها هم قافیه می شود.

خیام، عطار، مولوی و بابا افضل سراینندگان نامدار رباعی اند.

«انتظار موعود» یکی از مایه های ادبیات انقلاب اسلامی است.

ادبیات حماسی:

در داستان های حماسی ایران و اساطیر باستان، چهره انقلابی کاوه آهنگر بی نظیر است و پیش بند چرمین او که بر نیزه کرد و مردم را به اتحاد و جنبش فراخواند، در فشی بود انقلابی که بر ضد پادشاه وقت، ضحاک، برافراشت. در فشی که پشتیبان آن، دل دردمند و بازوی مردم رنج کشیده و بی پناه بود.

ضحاک، معرب اژی دهاک (اژدها)، در داستان های ایرانی، مظهر خوی شیطانی است و زشتی و بدی؛ در اوستا موجودی است «سه پوزه سه سر شش چشم» دیوزاد و مایه آسیب آدمیان و فتنه و فساد.

مرداس: پدر ضحاک، که ابلیس با موافقت ضحاک، او را که مردی پاک دین بود از پای در می آورد.

فریدون: با یاری کاوه آهنگر بر ضحاک غلبه می کند و او را در کوه دماوند در بند می کند

به روایت فردوسی، ضحاک بارها فریب ابلیس را می خورد؛ بدین معنی که ابلیس با موافقت او، پدرش، مرداس، را که مردی پاک دین بود، از پا در می آورد تا ضحاک به پادشاهی برسد. سپس در لباس خوالیگری چالاک، خورش هایی حیوانی به او می خوراند و خوی بد را در او می پرورد؛ سپس بر اثر بوسه زدن ابلیس بر دوش ضحاک، دو مار از دو کتف او می روید و مایه رنج وی می شود. در اساطیر ایران، مار مظهری است از اهریمن و در اینجا نیز بر دوش ضحاک می روید که تجسمی است از خواهای اهریمنی و بیداد و منش خبیث.

ادبیات جهان:

گوته، شیفته و دلبسته شعر و اندیشه حافظ بود؛ او متن زیر را نیز به تأثیرپذیری از حافظ سروده است:

«مگر نه راهنمای ما هر شامگاهان با صدای دلکش، بیتی چند از غزل های شورانگیز تو را می خواند تا اختران آسمان را بیدار کند و رهنان کوه و دشت را بترساند»

نکات فارسی ۳ (سال دوازدهم) .....

ادبیات پایداری:

شعر «آزادی» نمونه ای از اشعار وطنی عارف قزوینی است که به سلطه بیگانگان و بیدادگری محمد علی شاه اشاره دارد.

به غزل هایی که محتوای آنها بیشتر مسائل سیاسی و اجتماعی است، غزل اجتماعی گویند؛ در عصر مشروطه با توجه به دگرگونی های سیاسی و اجتماعی، این نوع غزل رواج یافت، در سروده های شاعرانی چون محمدتقی بهار، عارف قزوینی و فرخی یزدی می توان نمونه های آن را یافت.

محمد تقی بهار شعر دماوندیه را در سال ۱۳۰۱ هجری شمسی سرود. در این سال به تحریک بیگانگان، هرج و مرج قلمی و اجتماعی و هتاکي ها در مطبوعات و آزار و ظن خواهان و سستی کار دولت مرکزی بروز کرده بود. بهار این قصیده را با تأثیر پذیری از این معانی گفته است.

ادبیات سفر و زندگی:

در واترلو (همان جایی که جنگ عظیم ناپلئون روی داد در بروکسل پایتخت بلژیک) یک پانوراما ساخته شده است که از شاهکارهای هنری دنیاست و گفته می شود تمام آن بر اساس تعریف ویکتور هوگو از میدان جنگ [در جلد دوم بینوایان] ساخته شده است.

«کویر» اثری از دکتر علی شریعتی نوعی سفرنامه محسوب می شود.

ادبیات حماسی: شخصیت های گذر سیاوش از آتش:

سیاوش، فرزند کاووس [شاه خیره سر کیانی] که پس از تولد، رستم او را به زابل برده، برسم پهلوانی، فرهیختگی و رزم و بزم به او می آموزد. پس از بازگشت، همسر کاووس شاه [سودابه] به سیاوش دل می بندد اما سیاوش که آزر و حیا و پاکدامنی و عفاف آموخته است، تن به گناه نمی سپارد و از جانب سودابه متهم می شود. کیکاووس به خاطر تهمت های سودابه به توصیه موبدان، آتشی بر پا می کند تا با این روش، گناهکار از بی گناه شناخته شود.

ادبیات به سبک امید میران

بی گناهی سیاوش اثبات می شود و او به سلامت از آتش می گذرد.

شخصیت های خوان هشتم:

شغاد: برادر ناتنی رستم، که با حفر چاه موجب کشته شدن رستم شد. البته رستم نیز درون چاه انتقام خود را از شغاد می گیرد و او را با تیر به درختی می دوزد!

رستم: پسر زال، پهلوان سیستانی

زادسرو (آزاد سرو): از راویان شاهنامه

ماخ سالار: از گرداوندگان و راویان شاهنامه

آثار نثر آمیخته به نظم:

کلیله و دمنه (ترجمه نصرالله منشی)

گلستان (سعدی)

مرصادالعباد (نجم الدین رازی)

روضه خلد (مجد خوافی)

جوامع الحکایات و لوامع الروایات (محمد عوفی)

تمهیدات (عین القضاة همدانی)

بهارستان (جامی)

داستان های دل انگیز ادب فارسی (زهرایا)

مترجمان:

کلیله و دمنه (ترجمه نصرالله منشی)

پرنده ای به نام آذریاد (سودابه پرتوی)

سمفونی پنجم جنوب (محمدشکرچی، ناهید نصیحت، هادی خسروشاهی)

مائده های زمینی (مهستی بحرینی)

زندگی نامه ها:

شرح حال ها:

اسرار التوحید (محمد بن منور)

حسب حال ها:

اتاق آبی (سهراب سپهری)

روزها (دکتر اسلامی ندشن)

زندادان موصل (کامور بخشایش)

از پاریز تا پاریس (باستانی پاریزی)

کویر (علی شریعتی)

بخارای من ایل من (محمد بهمن بیگی)

نام دیگر!

علی اسفندیاری (نیمایوشیج)

محمود شاهرخی (جذبه)

از سری پوسترهای جمع بندی

سرور اعظم باکوچی (سپیده کاشانی)

مهدی اخوان ثالث (م. امید)

زهرایا (خانلری)

محمدحسین بهجت تبریزی (شهریار)

محمدبن حسین الخطیبی (بهاء ولد)

نجم الدین رازی (نجم دایه، دایه)

محمدعلی مجاهدی (پروانه)

محمد رضا شفیعی کدکنی (م. سرشک)

محمد رضا رحمانی (مهرداد اوستا)

محمد جلال الدین (مولوی)

مبحث: تاریخ ادبیات

ادبیات به سبک امید میران

از سری پوسترهای جمع بندی

۱- هر یک از آثار زیر، به ترتیب، از چه کسی است؟

«سانتاماریا، در حیاط کوچک پاییز در زندان، تیرانا، دری به خانه خورشید»

۱) محمد بهمن بیگی، سید حسن حسینی، مهرداد اوستا، م.سرشک

۲) سید مهدی شجاعی، اخوان ثالث، محمدرضا رحمانی، سلمان هراتی

۳) باستانی پاریزی، سهراب سپهری، شفیعی کدکنی، سلمان هراتی

۴) احمد عربلو، م.امید، سیاوش کسرایی، قیصر امین پور

۲- آثار منسوب به چند نویسنده یا شاعر درست است؟

(تحفه الاحرار: جامی)(روزها: اسلامی ندوشن)(مرصاد العباد: نجم دایه)(جوامع الحکایات و لوامع

الروایات: نصرالله منشی)(فرهاد و شیرین: نظامی)(هم صدا با حلق اسماعیل: نادر ابراهیمی)(حملة

حیدری: باذل مشهدی)

۱) سه ۲) چهار ۳) پنج ۴) شش

۳- «هم صدا با حلق اسماعیل، سه دیدار و روزها» به ترتیب، از آثار چه کسانی است؟

۱) رسول پرویزی، نادر ابراهیمی، مجید واعظی ۲) حسن حسینی، رسول پرویزی، جلال متینی

۳) مجید واعظی، جلال متینی، اسلامی ندوشن ۴) حسن حسینی، نادر ابراهیمی، اسلامی ندوشن

۴- کدام عبارت از جنبه تاریخ ادبی، درست است؟

۱) محمدرضا شفیعی کدکنی با تخلص جذبه کتاب «مثل درخت در شب باران» را به شعر نوشته است.

۲) مجموعه شعر «پیامبر و دیوانه» اثر جبران خلیل جبران را نجف دریابندری ترجمه نموده است.

۳) یوهان فردریش شیلر در شعر «مزار شاعر» به مقایسه تیمور لنگ با فردوسی پرداخته است.

۴) ملک الشعراء بهار قطعه «دماوندیه» خود را در سال ۱۳۰۱ به صورت نمادین سرود.

۵- کدام اثر، «غلط» معرفی شده است؟

۱) (حملة حیدری: باذل مشهدی)(روضه خلد: مجد خوافی)

۲) (شلوارهای وصله دار: رسول پرویزی)(جوامع الحکایات: محمد عوفی)

۳) (ماه نو و مرغان آواره: رابیندرانات تاگور)(سه دیدار: نادر ابراهیمی)

۴) (زنداد موصل: شهید آوینی)(عباس میرزا آغازگری تنها: مجید واعظی)

۶- کدام آثار «همگی»، «نثر آمیخته به نظم» است؟

۱) اسرارالتوحید، روضه خلد، منطق الطیر، فیه ما فیه

۲) مرصادالعباد، روضه خلد، کلیله و دمنه، جوامع الحکایات

۳) بهارستان جامی، تاریخ بیهقی، قصه شیرین و فرهاد، تمهیدات

۴) گلستان سعدی، تذکره الاولیا، حملة حیدری، قصص الانبیا

۷- نام پدیدآورنده چند اثر در روبه روی آن نادرست ذکر شده است؟

«ماه نو و مرغان آواره: گوته/سندبادنامه: ظهیری سمرقندی/فیه ما فیه: عطارنیشابوری/سه دیدار: نادر

ابراهیمی/سمفونی پنجم جنوب: نزار قبانی/من زنده ام: معصومه آباد / قابوس نامه: خواجه نظام

الملک/داستان صاحب دلان: زهرا کیا / ارزیابی شتاب زده: جلال آل احمد / مرصاد العباد: سنایی

غزنوی» ۱) سه ۲) چهار ۳) پنج ۴) شش

ریاضی ۹۸

۸- در همه گزینه ها «زمینه ملی» حبرجسته است، به جز ..... .

۱) پرستیدن مهرگان دین اوست / تن آسانی و خوردن آیین اوست

۲) به جمشید بر گوهر افشاندند / مر آن روز را روز نو خواندند

۳) نشست از بر تخت بهرام شاه / به سر بر نهاد آن کیانی کلاه

۴) چنان تیره شد روز روشن ز گرد / تو گفתי که خورشید شد لاجورد

۹- در کدام گزینه اشتباه وجود ندارد؟

۱) شلوارهای وصله دار(منثور): رسول پرویزی / تمهیدات(منثور): سهروردی/هفت پیکر(منظوم): نظامی

۲) جوامع الحکایات و لوامع الروایات(منثور): محمدعوفی/اسرارالتوحید(منظوم): محمدبن منور/تحفه الاحرار(منظوم): جامی

۳) فرهاد و شیرین(منظوم): نظامی / روضه خلد(منثور): مجد خوافی/اخلاق محسنی(منثور): حسین واعظ کاشفی

۴) لطایف الطوایف(منثور): فخرالدین علی صفی / منطق الطیر(منظوم): عطار/ حملة حیدری(منظوم): باذل مشهدی

۱۰- در کدام گزینه انتساب آثار به نویسندگان آن کاملاً درست است؟

۱) اتاق آبی (سهراب سپهری) - سمفونی پنجم جنوب (پابلو نرودا)

۲) سندبادنامه (ظهیری سمرقندی) - ارزیابی شتاب زده (جلال آل احمد)

۳) سیاست نامه (خواجه نظام الملک طوسی) - هوا را از من بگیر خنده ات را نه (آلفونس دوده)

۴) تفسیر سوره یوسف (محمد بن منور) - ارمیا (رضا امیرخانی)

۱۱- کدام گزینه از لحاظ دانش های ادبی نادرست است؟

۱) سفرنامه ها یا خاطره نگاشت ها در حقیقت، بخشی از «زندگی نامه ها» هستند.

۲) اثر غنایی اثری است که به بیان موضوع هایی از حکمت، اخلاق، مذهب یا دانشی از معارف بشری می پردازد.

۳) به آثاری که فریاد مظلومیت آزادی خواهان را به گوش می رساند و خواننده را به ایستادگی در برابر ظلم

فرامی خواند «ادبیات مقاومت» می گویند.

۴) ادبیات داستانی همه آثار روایی از جمله: قصه، داستان، داستان کوتاه و رمان را در بر می گیرد.

۱۲- در گزینه ..... نام آثار و پدیدآورنده آن ها تماماً صحیح آمده است.

۱) (قصه شیرین فرهاد: وحشی بافقی)(دری به خانه خورشید: سلمان هراتی)

۲) (سندبادنامه: ظهیری سمرقندی)(فیه ما فیه: بهاء ولد)

۳) (تمهیدات: عین القضاة همدانی)(مثل درخت در شب باران: م.امید)

۴) (بخارای من ایل من: محمدبهمن بیگی)(سانتاماریا: مهدی شجاعی)

۱۳- کدام موارد از عبارات زیر، از لحاظ تاریخ ادبیات درست است؟

الف) «پیوند زیتون بر شاخه ترنج» و «سمفونی پنجم جنوب» هر دو مجموعه شعر هستند.

ب) طوطی و بقال، سروده مولاناست که در دفتر ششم مثنوی معنوی آمده است.

ج) لطایف الطوایف و اخلاق محسنی، هر دو به نثر نوشته شده اند.

د) پدید آورنده مجموعه شعرهای صاحب‌دلان محمدی اشتهاردی است.

۱) ج، ب ۲) الف، د ۳) ب، د ۴) الف، ج

منتخب

۱: گزینه ۲ فارسی ۳ ۲: گزینه ۲ جوامع الحکایات و لوامع الروایات: محمدعوفی /

فرهاد و شیرین: وحشی بافقی / هم صدا با حلق اسماعیل: سید حسن حسینی

۳: گزینه ۲ هم صدا با حلق اسماعیل: سید حسن حسینی / سه دیدار: نادر

ابراهیمی / روزها: اسلامی ندشن / جلال متینی: نمونه های نثر فصیح فارسی /

۴: گزینه ۲ تخلص محمدرضا شفیعی کدکنی: م.سرشک / «مزار شاعر» شعر

نیست! ثانیاً نویسنده آن فرانسوا کوپه است. / قالب دماوندیه: قصیده! ۵: گزینه ۴

زنداد موصل: کاموربخشایش ۶: گزینه ۲ ۷: گزینه ۳ ماه نو و مرغان

آواره: رابیندرانات تاگور / فیه ما فیه: مولوی / قابوس نامه: عنصرالمعالی / داستان

های صاحب‌دلان: محمدی اشتهاردی / مرصادالعباد: نجم رازی ۸: گزینه ۴ در

گزینه ۱ اشاره به جشن مهرگان / در گزینه ۲ اشاره به جشن نوروز / در گزینه ۳

اشاره به تاج گذاری ۹: گزینه ۴ تمهیدات(منثور): عین القضاة /

اسرارالتوحید(منثور): محمدبن منور / فرهاد و شیرین(منظوم): وحشی بافقی

۱۰: گزینه ۲ سمفونی پنجم جنوب: نزار قبانی / هوا را از من بگیر، خنده ات را نه:

پابلو نرودا / تفسیر سوره یوسف: احمد بن محمد زید طوسی ۱۱: گزینه ۲ این تعریف

مربوط به ادبیات تعلیمی است. ۱۲: گزینه ۴ قصه شیرین فرهاد: احمد عربلو / فیه

ما فیه: بهاء ولد / مثل درخت در شب باران: م.سرشک(شفیعی کدکنی)

۱۳: گزینه ۴ طوطی و بقال در دفتر اول مثنوی آمده / داستان های صاحب‌دلان!

نه مجموعه شعر صاحب‌دلان.